

**SZÉCSI GÁBOR: A MEGÚJULÁS MŰHELYEI.
A MAGYAR TUDOMÁNYOS DIÁKKÖRI KONFERENCIÁK
TÖRTÉNETE (2011–2020), AKADÉMIAI KIADÓ, BUDAPEST,
2021. DOI ISBN: 9789634546672**

Ceglédi Tímea – Kozma Kitti: „Legyen tehát a TDK ÖRÖK!”

Az Anderle Ádám és Koósné Török Erzsébet szerkesztésében 2001-ben megjelent *A magyar tudományos diákköri konferenciák fél évszázada, 1951–2001*, valamint az Anderle Ádám által 2011-ben összeállított és szerkesztett *A magyar tudományos diákköri konferenciák története, 1951-2011* című kötetek sorába illeszkedik *A megújulás műhelyei. A magyar tudományos diákköri konferenciák története (2011-2020)* című munka. A szegedi professzor, Anderle Ádám 2016-ban elhunyt, így már nem vehetett részt a 2021-ben soron következő történeti számadásban. Emléke előtt tisztelg a monográfia, amelyet közeli tanítványa, Szécsi Gábor professzor, az Országos Tudományos Diákköri Tanács (a továbbiakban: OTDT) kommunikációs alelnöke jegyez.

A magas igényességgel megírt, formai megjelenésében is színvonalas kötet a hetvenéves TDK elmúlt tíz mozgalmas évről ad számot. Szécsi Gábor professzor összeállításában olvashatjuk dr. Cziráki Szabina, az OTDT nélkülözhetetlen titkárnak írásait és a szakmai bizottságok beszámolóiból is fellelhetőek részletek.

A műben állandó fókusz a TDK *stabilitásának* kulcsgondolata – ezt a stabilitást pedig az elmúlt évek kihívásaira adott sikeres válaszok igazolják. A TDK nemcsak megfelelt ezeknek a kihívásoknak, hanem fejlődött is általuk. Ebben az értelemben beszélhetünk a TDK-ról reziliens entitás-

ként, hiszen rugalmas ellenállóképessége, folyamatos fejlődése, a hátrányok előnyné kovácsolása – s összességében az időtálló értékteremtő munka – a reziliencia nemzetközi diskurzusába illeszthető példává avatják.

Ezen felül a TDK nemcsak önmagát képes megújítani; a vele kapcsolatban álló szereplőket (az oktatásirányítás aktorait, a kutatókat, a hallgatókat, az oktatókat) is segíti a reziliens válaszok megtalálásában. Önmagán túlmutató jelentőségéről árulkodik az a sokféle jelző és szerep, amellyel hetvenéves története során és a jelen kötetben is illetik: *a tudományos közösség* építésében kulcsszerepet vállaló mozgalom, a minőségi értelmiségiképzés időtálló kerete, az életútszakaszok egyre szélesebb spektrumát lefedő tehetséggondozás motorja, a tudományos utánpótlásképzés és a tudományos megújulás műhelye.

A kötetet indító *Előszó* az OTDT örökös elnöke, dr. Szendrő Péter tollából származik. Professzor úr – a TDK lelke – a konferenciát „Magyar Örökségnek” nevezi, utalva a jelentőségteljes múltra, amelyhez hasonló jövőt jósol és kíván: „Legyen tehát a TDK ÖRÖK!” (Szendrő, 2021, 8. o.)

A *Bevezetés* felhívja a figyelmet arra, hogy tudományos korszakváltáshoz érkezünk, amely érinti a TDK-t is. A szerző az alábbi kérdésekkel alapozza meg a további fejezeteket: *Hogyan örizhető*

meg a tudományos hivatás az információ korában? Milyen megújulási kényszerekkel találkozhatunk? Az innováció fontossága mellett megjelenik a tradíciók megőrzésének igénye is, hiszen tartósan értéket teremteni csak a hagyományok ápolása és újjáélesztése mellett lehet. Az OTDT „az új idők új lehetőségeit felismerő és hatékonyan alkalmazó tehetséggondozási szervezet” (Szécsi, 2021, 10. o.), az Országos Tudományos Diákköri Konferencia (a továbbiakban: OTDK) pedig a tudósképzés megingathatlan alappillére. A célkitűzések közt megjelenik a mester és tanítvány közötti kapcsolat megteremtése mint hiánypótlás, egyben mint a minőségi értelmiségi képzés fejlődésének és fenntartásának egyik feltétele.

A kötet ezt követően négy fejezeten keresztül tárgyalja a TDK és az azt mozgásban tartó emblemikus szervezetek (pl. az Országos Tudományos Diákköri Tanács, a Pro Scientia Aranyérmesek Társasága Egyesület), programok (pl. a Magyar Templeton Program, a Tudományos Diákkörök Határok Nélkül Program) és események (pl. az OTDK, a TDK-fórumok és -tanácskozások) közelmúltbeli történetét, azok értékét és eszmeiségét. A nevükön nem nevezett szereplők – a TDK helyi szervezői, témavezetői, hallgatói, egyéb önkéntesei, a volt TDK-zók közössége – mérhetetlen jelentőségét is érzékelheti az olvasó, amikor a tudományos diákköri mozgalmat éltető folyamatokról esik szó. Folyamatos és töretlen áldozatvállalásuk nélkülözhetetlen mozgatórugója a TDK-nak.

Az első fejezet *A megújulás évtizede: Tudomány- és oktatáspolitikai háttér* címet viseli. Az elmúlt évtizedben erősödött a nemzetközi és hazai verseny a tudományos életben, soha nem látott társadalmi, gazdasági, kulturális, egészségügyi és

technológiai változáson ment keresztül a világ. E kihívásokkal a TDK nemcsak megbirkózott, hanem javára is tudta fordítani azokat. Felismerte, hogy felerősödik a „Nagy Tudomány” eszméje. „Az új tudomány kommunikációs retorikájában mind nagyobb hangsúlyt kapnak a tudományon kívüli, gazdasági, társadalmi célok és érdekek” (Szécsi, 2021, 13. o.). A szerző beszámol a felsőoktatást és a tudományos életet érintő legjelentősebb változásokról, amelyeknek részese volt a TDK is – részben azok hatásainak kitéve, részben azok aktív formálójaként. Ide sorolja a 2012-ben kezdődő egyetemi struktúraváltást, az új intézmények létrejöttét, a nemzetközi vérkeringésben való intenzívebb részvételnek, valamint a felsőoktatási intézmények társadalmi és gazdasági folyamatokba történő egyre intenzívebb bekapcsolódásának igényét. Az új típusú doktori képzés – amely Szécsi Gábor szerint többek között a doktori ösztöndíj növelése, valamint a képzési és számonkérési struktúra átalakítása által kutatóbarát irányba mozdult el 2016-tól – ugyancsak érintette a TDK-t. Fontos előrelépésnek tekinti a szerző a 2016/17-es tanévtől bevezetett Új Nemzeti Kiválóság Programot (ÚNKP) is, amely a tudományos kutatói életpálya vonzóvá tételéhez, a kutatóműhelyek megerősödéséhez járulhat hozzá.

További lényeges tényező e sorban a hallgatói életútelemzések révén a központi pályakövetési rendszer megalapozása, valamint a képzési

tartalmak és hozzáférhetőségük innovatív fejlesztése (Digitális Tankönyvtár).

A második fejezet az *Utak és választások* címet kapta. A szerző megfogalmazza, hogy az új időkkel egyaránt új irányokra is szükség van a felsőoktatásban, a tudományos életben. A 2010-es évek oktatás- és

---

a mester és tanítvány közötti kapcsolat megteremtése mint hiánypótlás

---

tudománypolitikai kihívásaira választ adva az OTDT nyitott a középiskolások, a doktoranduszok, a társadalom, a határon túli intézmények és hallgatók, valamint a technikai újítások felé. A dr. Szendrő Péter javaslatára létrejött Tehetségútlevél program, valamint a „Tehetőséggel fel!” kezdeményezések hiánypótló lehetőséget biztosítanak azon tehetséges középiskolás diákok számára, akik már fiatalon kiemelkedő eredményeket érnek el. A Prof. Dr. Pusztai Gabriella által életre hívott *Roska Tamás Tudományos Előadás* a doktori képzések felé történő nyitást képviseli. E programok keretében megalapozható az életpályamodell, amely egyfajta tudatos tehetséggondozási gyakorlatot teremt. Mindezek mellett fokozódik az együttműködés a határon túli egyetemekkel is. Dr. habil Weisburg Tamás kezdeményezésére a Tudományos Diákkörök Határok Nélkül (HTDK) program 2013-as létrehozásával a tudományos diákköri mozgalom Kárpát-medencei összefogása is erősödik. A hatékonyabb ügyintézés érdekében online nevezési rendszer épült ki. A fejlődő kommunikációs stratégia részeként megújult a rendezvény honlapja, továbbá már a közösségi médiában is elérhető a TDK. Mindezek révén szélesebbé vált a TDK társadalmi és gazdasági beágyazódása.

A következő nagy fejezet *A Pro Scientia Aranyérmesek Társasága Egyesület tevékenysége az utóbbi*

egy évtizedben címmel

olvasható. A Pro Scientia Aranyérmet az OTDT alapította, amelyből 1989-től kezdődően kétfévente „azok a ma-

gyar fiatal kutatók és művészek részesülnek, akik egyetemi pályafutásuk során, elsősorban pedig az OTDK és OMDK konferenciákon kiemelkedő teljesítményt nyújtottak” (Szécsi, 2021, 39. o.). E kez-

deményezés talaján jöhetett létre a Pro Scientia Aranyérmesek Társasága, amely a díjazottak számára biztosít szervezeti keretet a szakmai kibontakozáshoz és segíti az együttműködést a különböző tudományterületek között. A Társaság tagjai hagyományosan részt vesznek az OTDK megmérettetésein, különdíjakat ajánlanak fel a tehetséges hallgatók részére, valamint tudománypromóciós programokat szerveznek. 2013-ban a kezdeményes elérte a középiskolákat is.

A negyedik és egyben utolsó fejezet az *Országos Tudományos Diákköri Konferenciák a megújulás és az útkeresés évtizedében* címmel tárgyalja az elmúlt tíz év során megrendezett események történetét. Általános tendenciaként figyelhető meg, hogy egyre inkább nő a bemutatott és díjazott pályamunkák száma – a felsőoktatási hallgatólétszám általános csökkenése ellenére is. Említést kell tenni a TDK befogadó szemléletéről is, hiszen a dolgozatok növekvő száma okán az új tagozatok kialakítása elengedhetetlenné vált az elmúlt évtizedben. A kötet górcső alá veszi a 2011 és 2020 között megrendezett öt OTDK eseményeit, számot ad a fő momentumokról, változásokról. Nemcsak az általános megmérettetéseket mutatja be, hanem a szervezők által végzett háttérmunkát is.

A hazai tudományos élet elmúlt tíz

évet – mindent egybevetve – a kihívások

korszakának nevezhet-

jük. E kihívások nem

törték meg a tudományos

diákköri mozgalmat

életben tartó vezetők,

szervezők, témavezetők

és hallgatók lelkesedését.

A TDK ezalatt is megőrizte értékeit, s nem csupán túlélte, hanem fejlődött is a kihívásokra adott válaszai révén. A TDK magától értetődő módon támogatja azt, hogy a hallgatók kimagasló eredményeket érjenek

e programok keretében megalapozható az életpályamodell

el saját tudományterületükön, s megállják a helyüket az egyetemen belüli és kívüli világban – ám tevékenysége jóval túlmutat ezen. A legtehetségesebb és legkreatívabb fiatalok kutatói pálya felé vonzása, a kutató-műhelyek inspirálása, az itt kötetett kutatói kapcsolatok, a tudományos élet folyamatos lendületben tartása miatt az innovációk jelentékeny támogatójaként tekinthetünk a TDK-ra. Az előttünk álló évtized történetét összegző következő kötetben várhatóan a pandémia okozta és a hazai felsőoktatás fenntartói struktúrájában bekövetkező változások értékelése is hangsúlyos szerepet kap majd.

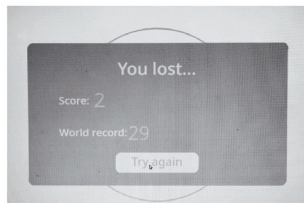
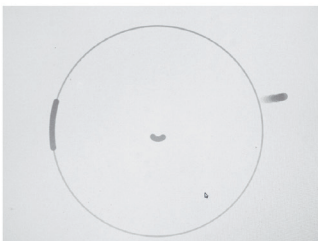
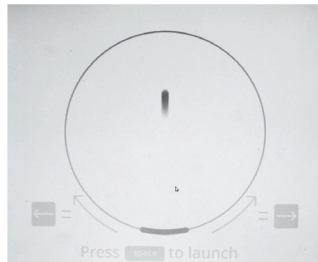
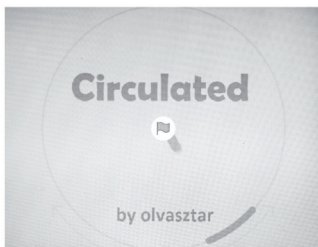
Recenzióink egy mester-tanítvány páros tollából született. Munkakapcsolatunkban kezdetektől fogva központi szerepet játszik a TDK. Díjazott hallgatóként és díjazott résztvevők témavezetőjeként megerősített minket a recenzált kötet abban a megélésünkben, hogy „a TDK a miénk”. Rezilienciájának titka is talán ebben rejlik. Jelesül abban, hogy aktív szerepet enged minden érintettnek; soha nem idegenként

veszünk benne részt. Mindazok, akik részesei a mozgalomnak, a TDK inspiráló fórumain megfogalmazhatják igényeiket, hozzáadhatják saját tudásukat, kreativitásukat a közös ügyhöz. Egy OTDK-nyertes és Pro Scientia Aranyérmes tanárszakos hallgató szemszögéből nagy élményt jelent a monográfia elolvasása, valamint a recenzio megírásában való közreműködés. A tudományos diákköri mozgalom egy rendkívüli kezdeményezés, ahol a fiatal te-

hetségek kibontakozhatnak, a karrierjük meg-alapozódik. Az OTDK lehetőséget nyújt a fiatal kutatótársak találkozására, szakmai és baráti kapcsolatok létrejöttére.

Végezetül bátorítani szeretnénk arra oktató- és hallgatótársainkat, hogy kapcsolódjanak be a tudományos diákköri kutatómunkába, és vegyenek részt a TDK-eseményeken, hiszen – a tudományos hozadékon túl – egy életre szóló élményt tud nyújtani, ha részesei lehetünk e reziliens mozgalomnak. Ne feledjük, „Legyen tehát a TDK ÖRÖK!”

a TDK aktív szerepet enged minden érintettnek; soha nem idegenként veszünk benne részt

Bódi-Máté András (12):
Circulated – játékprogram